

PETICE

za zavedení nástrojů k omezení nadměrné koncentrace příjemců sociálních dávek v jednotlivých lokalitách

My, níže podepsaní občané České republiky, se obracíme na Ministerstvo práce a sociálních věcí s touto peticí. Cílem této petice není omezovat sociální práva jednotlivců, ale zabránit jejich nadměrné koncentraci v konkrétních lokalitách.

I. Důvody petice

V České republice dochází dlouhodobě k nerovnoměrné koncentraci příjemců sociálních dávek v některých městech a částech obcí. Tento stav má závažné dopady na fungování místních samospráv i na kvalitu života jejich obyvatel.

Taková koncentrace:

- neúměrně zatěžuje rozpočty obcí,
- zvyšuje tlak na veřejné služby (školství, zdravotnictví, bezpečnost),
- snižuje efektivitu sociální práce,
- vede k sociálnímu napětí,
- a přispívá ke vzniku či prohlubování sociálně vyloučených lokalit.

Současné nastavení systému sociálních dávek, včetně jejich sjednocení do jedné integrované dávky, tyto územní nerovnováhy dostatečně nezohledňuje a ponechává jejich řešení převážně na obcích, které k tomu nemají odpovídající nástroje ani pravomoci.

Výsledkem je začarovaný kruh: oblasti s vyšší koncentrací problémů ztrácejí atraktivitu, odcházejí z nich ekonomicky aktivní obyvatelé a situace se dále zhoršuje.

Současně dochází k nerovnováze ve financování sociální práce a výkonu státní správy v území. Obce a regiony s nejvyšší koncentrací sociálních problémů čelí výrazně vyšší zátěži, avšak jejich personální a finanční kapacity tomu neodpovídají. Úřady práce i sociální odbory jsou v těchto lokalitách dlouhodobě přetížené, což omezuje efektivitu práce s klienty a snižuje šanci na skutečné řešení situace.

II. Požadavky petice

Požadujeme, aby stát umožnil obcím aktivně řídit dopady sociální politiky na jejich území prostřednictvím následujících nástrojů:

1. Vymezování problémových lokalit

Obce musí mít možnost označit lokality, kde je výrazně nadprůměrný podíl osob pobírajících příspěvek na bydlení, tedy podíl převyšující republikový průměr tohoto ukazatele o významnou hodnotu.

2. Zvláštní režim pro nově příchozí

V těchto lokalitách musí být možné u nově příchozích osob omezit využívání sociálních dávek spojených s bydlením, případně jejich čerpání nepřiznat, pokud nesplňují stanovené podmínky (např. ekonomická aktivita). Toto opatření se nevztahuje na osoby, které v lokalitě prokazatelně žijí alespoň 12 měsíců.

3. Dočasnost a automatické ukončení

Opatření musí být časově omezené a automaticky skončí ve chvíli, kdy se podíl příjemců dávek v lokalitě vrátí alespoň na republikový průměr.

4. Více podpory tam, kde je problém

Regiony s nejvyšší zátěží musí získat více financí a kapacit na sociální práci, úřady práce a výkon veřejné správy, aby byla vůbec možná postupně zlepšovat.

III. Inspirace a odborný kontext

Navrhovaný přístup vychází z praxe některých evropských zemí a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, zejména z rozhodnutí *Garib v. Nizozemsko*.

V tomto případě rozhodoval Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, tedy klíčová evropská instituce na ochranu lidských práv, která posuzovala právní úpravu umožňující omezit přistěhování osob bez dostatečného příjmu do vybraných lokalit s cílem zabránit nadměrné koncentraci sociálně znevýhodněných obyvatel.

Soud potvrdil, že taková opatření jsou přípustná, pokud:

- sledují legitimní veřejný zájem,
- jsou cílená na konkrétní lokality, nikoli plošná,
- jsou přiměřená a časově omezená,
- a obsahují ochranné prvky – vztahují se pouze na nově příchozí

Navrhovaná opatření tato kritéria naplňují. Nezasahují do práv stávajících obyvatel, neomezují samotný nárok na dávky a jejich cílem je zabránit dalšímu prohlubování sociální segregace. Současně kombinují regulační nástroje s posílením kapacit v dotčených lokalitách, což je nezbytné pro dlouhodobě funkční řešení.